

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НТУ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Інститут економіки

Кафедра економічного аналізу і фінансів

**Методичні вказівки з самостійної підготовки до
практичних занять з дисципліни
«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ»
для студентів денної форми навчання спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Дніпро

2019

Методичні вказівки з самостійної підготовки до практичних занять з дисципліни «Управління ризиками фінансового ринку» для магістрів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. екон. аналізу і фін. – Д. : НТУ «ДП», 2019. – 13 с.

Автори: – ст.викл. Замковий О.І., ас.Федорова О.Г.

Наведено загальні вимоги до організації процесу підготовки, виконання, оформлення та захисту самостійних робіт здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» з урахуванням вимог стандарту вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної, заочної та вечірньої форм навчання.

Рекомендації орієнтовано на активізацію виконавчого етапу навчальної діяльності студентів.

Затверджено до видання редакційною радою НТУ «ДП» (протокол № ____ від _____.2019 р.) за поданням методичної комісії напряму підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (протокол №3 від 06.02.2019 р.).

Відповідальний за випуск завідувач кафедри економічного аналізу і фінансів, д-р екон. наук, проф. О.В. Єрмошкіна.

ЗМІСТ

1. Загальні вказівки	4
2. Умови контрольної роботи	4
3. Вихідні дані для виконання контрольної роботи	8
4. Рекомендована література	11

1. Загальні вказівки.

1.1 Мета контрольної роботи – виробити у студентів навички визначення дохідності фінансових інструментів та вартості фінансових послуг.

1.2 Студент вибирає номер варіанту, який відповідає його номеру у списку групи (за журналом) і проставляє вихідні дані в задачах, які відповідають цьому варіанту.

1.3 Контрольна робота виконується на стандартних аркушах паперу або у зошиті із зазначенням кафедри, найменуванням дисципліни, номера контрольної роботи, варіанта, групи, П.І.Б. студента і викладача, року виконання контрольної роботи.

1.4 Виконану контрольну роботу необхідно здати на кафедру за 2 тижні до початку сесії. Робота буде зарахована при правильному виконанні усіх завдань. У разі виникнення труднощів, під час рішення роботи, студент може отримати консультації у викладача, який приймає цю роботу.

2. Умови контрольної роботи.

Завдання №1. Оцінити ефективність страхування ризику за таких умов:

- вартість активів підприємства на початок страхового періоду: А тис.грн.;
- очікуваний рівень втрат при реалізації ризику коливається в межах В тис.грн.;
- величина страхової премії, визначена страховою компанією, виплачується повністю: С тис.грн.;
- розмір резервного фонду при самострахуванні: D тис.грн.;
- рентабельність активів підприємства: E %;
- рентабельність короткострокових вкладень: F %;
- страховий період: G рік.

Завдання №2 На основі наявної статистичної інформації (таблиця №1) провести оцінку ефективності страхування чи самострахування на підприємстві, визначити максимальну прийнятну величину страхової премії при страхуванні.

Таблиця №1

Показник	Період				
	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-рік
Розрахункові втрати від певного виду ризику, тис.грн.	H	M	Q	U	Y
Середня дохідність активів підприємства, %	I	N	R	V	Z
Середня дохідність по банківських депозитах, %	K	O	S	W	J
Середня дохідність по короткострових цінних паперах, %	L	P	T	X	J1

Завдання №3. Оцінити інвестиційну привабливість проектів, зважаючи на можливі інфляційні зміни, якщо за оцінками експертів індекс інфляції по роках коливатиметься в межах від 0,95 до 1,18. Вихідні дані для розрахунків наведено в таблиці нижче.

Таблиця №2

Рік	Прогнозна сума інвестицій за період інвестування, тис.грн.		Прогнозна сума доходу від інвестицій, тис.грн	
	I проект	II проект	I проект	II проект
1	A	D	F	L
2	B	E	G	M
3	C		H	N
4			I	O
5			K	P

Завдання №4. Підприємцю необхідно оцінити ризик кожного з альтернативних фінансових активів, якщо в обох випадках ймовірність найвирогіднішої дохідності становить 60%, а ймовірність песимістичної і оптимістичної оцінок – 20%. Дані в таблиці №3.

Таблиця №3

	Актив 1	Актив 2
Вартість цінного паперу, грн..	Q	V
Дохідність (експертна оцінка), %		
- песимістична	R	W
- найбільш ймовірна	S	X
- оптимістична	T	Y
Розмах варіації дохідності, %	U	Z

Завдання №5. Торговельна фірма вирішила придбати кіоск. Їй запропоновано 3 кіоски, розташовані у різних місцях. Менеджер фірми зробив пропозицію провести контрольну торгівлю у 3-х кіосках. Протягом одного тижня виручка по кіосках була такою (таблиця №4).

Таблиця №4

Дні торгівлі	Виручка за день по торговельних кіосках, грн..		
	1	2	3
1	A	H	P
2	B	I	Q
3	C	K	R
4	D	L	S
5	E	M	T
6	F	N	U
7	G	O	V

Слід оцінити ризик торгівлі в різних кіосках і обрати один з них для торгівлі.

Завдання №6. За досліджуваний період отримано таку інформацію:

- середня дохідність по ринку цінних паперів – W %;
- середня номінальна норма прибутку по державних цінних паперах – X %;
- дохідність по портфелях акцій: A= Y %; B=Y1%; B=Y2%;
- β -коефіцієнт для портфелів становить відповідно Z; Z1; Z2;

Розрахувати коефіцієнт портфеля Дж.Трейнора, дати рекомендації щодо ефективності портфелів A, B і B.

Завдання №7. У результаті прогнозування несприятливих змін кон'юнктури на ринку можливе зниження цін становитиме: на пакет акцій А – А, пакет акції Б – В, а ціна однієї акції відповідно С і D грн. Запланований обсяг: пакет акцій А- Е од., пакет акцій Б – F од. Визначити величину втрат від імовірного зниження цін.

Завдання №8. До складу інвестиційного портфеля входить по 1000 акцій компаній А і Б з ціною G і H грн. відповідно. Стандартні відхилення доходностей складають $\sigma_A = I\%$ і $\sigma_B = K\%$, кореляція доходностей по акціях — $\rho_{AB} = L$. Розрахуйте σ_P портфеля. Обґрунтуйте ефект диверсифікації з точки зору зниження ризику портфеля?

Завдання №9. Інвестор купив акції компанії А на М тис.дол., Компанії В на N тис.дол. Стандартне відхилення дохідності акції компанії А в розрахунку на день становить О %, компанії В – Р %. Курс 1дол. = 28 грн. Стандартне відхилення валютного курсу в розрахунку на один день Q %, коефіцієнт коваріації між курсом долара і прибутковістю акції компанії А дорівнює R, прибутковість компанії В – S. Коваріація доходностей акції компанії А і В дорівнює Т. Визначити стандартне відхилення прибутковості портфеля в розрахунку на один день.

Завдання №10. За вихідними даними про діяльність двох підприємств (таблиця №5) встановити, якому ризику піддаються ці підприємства і у кого з них можливі великі витрати.

Таблиця №5

Показники	од. вим.	Значення
1. Постійні річні витрати підприємства.	тис. грн.	А
2. Змінні витрати від річного обсягу продажів:		
- підприємство А;	%	В
- підприємство Б.	%	С
3. Запланований обсяг продажів на рік.	тис.грн.	Д
4. Можливе зниження попиту на продукцію кожного підприємства.	%	Е

3. Вихідні дані для виконання контрольної роботи.

Завдання 1-2.

Варі- ант	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O
1	1250	20-80	60	55	12	6,7	1	12	14	9	12	11	21	9
2	1100	10-65	50	53	14	7,1	1	14	18	8	14	20	29	10
3	850	20-90	20	45	20	5,9	2	20	14	7	20	16	31	12
4	950	15-50	30	57	19	6,5	3	19	16	5	19	24	20	13
5	1200	30-60	20	39	15	6,8	2	15	12	9	15	17	27	16
6	1150	25-70	80	48	14	7,2	1	14	13	5	14	11	28	11
7	1400	30-90	90	52	18	7,8	3	18	18	7	18	19	30	13
8	1600	15-75	70	55	14	6,9	2	14	16	8	14	20	19	15
9	1000	10-95	65	51	16	6,4	1	16	17	10	16	18	20	15
10	500	30-80	35	53	12	5,7	3	12	12	11	12	14	20	16
11	650	30-50	75	57	13	7,2	2	13	14	9	13	21	25	19
12	750	25-75	85	47	18	7,9	2	18	20	6	18	20	24	10
13	250	10-70	55	49	16	6,1	3	16	11	8	16	19	23	12
14	700	20-85	95	50	13	6,8	2	13	19	9	13	19	24	15
15	1300	15-95	45	52	12	6,6	1	12	16	7	12	14	28	11
Варі- ант	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	J	J1	
1	4	10	18	9	8	15	24	8	15	8	15	9	-5	
2	7	9	15	8	9	18	29	8	18	9	16	9	-9	
3	3	13	12	7	10	14	31	7	14	11	19	7	-5	
4	5	17	8	5	10	16	20	5	16	10	13	11	-6	
5	9	22	14	9	11	12	27	9	12	9	15	6	-8	
6	1	9	11	5	9	13	28	5	13	6	17	9	-5	
7	2	15	22	7	8	18	30	7	18	11	18	9	-9	
8	6	17	21	8	7	16	19	8	16	14	19	6	-10	
9	11	10	16	10	11	17	20	10	17	13	16	10	-11	
10	15	6	19	11	15	12	20	11	12	12	16	14	-14	
11	6	19	26	9	9	14	25	9	14	18	13	15	-7	
12	8	11	13	6	10	20	24	6	20	17	18	10	-8	
13	3	21	19	8	17	11	23	8	11	19	19	8	-9	
14	10	14	20	9	11	19	24	9	19	10	11	9	-4	
15	9	7	17	7	15	16	28	7	16	11	14	7	-2	

Завдання 3-4.

Варі- ант	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O
1	250	150	100	100	120	80	125	125	110	130	25	40	90	80
2	210	170	90	150	170	70	140	110	100	20	20	30	90	70
3	260	180	70	140	100	60	130	140	120	110	28	40	80	70
4	200	200	60	120	90	50	120	130	125	100	20	60	80	70
5	280	210	80	80	70	90	110	110	100	140	26	50	90	80
6	300	190	110	100	50	95	100	100	85	150	18	20	95	75
7	220	150	120	110	110	80	95	90	80	130	18	60	85	70
8	210	160	90	120	80	75	125	100	90	125	20	40	80	65
9	215	200	70	90	60	60	130	110	100	150	22	40	75	70
10	260	190	80	100	130	65	110	120	100	140	26	30	90	85
11	240	160	100	80	150	55	140	130	110	130	20	30	85	70
12	270	140	110	100	90	80	130	125	100	130	18	25	90	80
13	280	180	120	110	140	75	110	110	90	110	20	35	85	60
14	240	130	90	100	110	95	100	100	75	120	22	50	90	60
15	230	160	100	90	100	60	90	140	120	100	28	40	90	70
Варі- ант	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z			
1	10	12	14	16	18	4	18	13	17	21	8			
2	15	18	12	14	20	6	16	12	16	21	10			
3	24	28	12	14	22	8	14	14	12	26	7			
4	20	26	10	12	20	4	12	6	19	22	9			
5	16	18	16	18	18	10	18	14	15	28	10			
6	12	20	12	18	20	8	12	12	16	22	9			
7	18	22	14	16	18	4	18	13	17	21	8			
8	26	18	12	14	16	6	14	11	12	19	11			
9	20	22	18	22	20	4	14	17	12	17	11			
10	16	18	14	16	24	3	12	15	17	20	9			
11	18	20	16	20	20	9	18	19	19	26	7			
12	10	14	14	16	18	4	18	13	17	21	8			
13	8	10	12	18	16	6	16	14	20	25	6			
14	20	18	12	14	20	8	16	18	14	22	10			
15	24	20	14	18	16	5	14	15	16	26	8			

Завдання 5-6.

Варі- ант	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P
1	600	800	750	550	880	600	500	650	700	750	680	660	630	600	800
2	650	700	750	680	660	630	600	800	500	650	600	590	600	680	790
3	610	730	740	580	700	650	550	700	700	740	650	600	650	700	690
4	500	560	750	700	470	500	830	350	800	900	420	500	700	500	650
5	650	700	560	400	700	630	550	800	530	700	600	580	780	580	720
6	600	750	700	500	600	610	760	690	500	700	600	660	780	640	730
7	650	800	720	500	580	600	700	690	500	640	580	590	700	650	700

8	580	640	740	480	700	640	690	750	600	740	580	500	650	700	800
9	600	700	700	600	680	600	740	720	650	800	550	650	600	640	780
10	600	700	650	580	600	620	750	650	690	750	600	600	650	740	800
11	620	680	700	620	590	620	700	800	740	900	600	640	700	800	680
12	620	800	680	600	800	650	730	790	740	800	680	640	700	750	740
13	620	780	740	650	730	600	600	640	650	700	680	600	720	800	700
14	650	820	700	590	700	580	580	649	700	800	700	600	640	700	800
15	580	750	680	550	680	600	700	720	800	840	730	550	680	700	600

Вари- ант	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Y1	Y2	Z	Z1	Z2
1	200	400	1100	100	800	600	12,27	4	17	22	11	0,95	1,05	0,89
2	200	400	1200	120	800	600	13,43	5	18	22	14	0,95	1,04	0,94
3	180	440	1200	120	800	600	12,89	7	19	21	14	0,95	1,04	0,91
4	160	380	1000	100	800	640	12,45	7	17	19	11	0,95	1,05	0,88
5	200	380	980	100	800	640	13,65	7	19	19	11	0,95	1,23	0,89
6	220	410	980	110	800	700	13,82	4	19	19	13	0,95	1,06	0,89
7	220	400	1000	90	800	700	13,11	4	19	18	12	0,95	1,04	0,92
8	180	380	1200	90	800	700	12,93	5	16	20	16	0,95	1,05	0,88
9	200	380	1200	90	700	700	12,67	6	16	21	16	0,98	1,12	0,86
10	180	460	1100	90	700	650	12,39	6	16	20	11	0,98	1,15	0,89
11	180	450	960	100	700	650	12,61	8	17	21	11	0,98	1,18	0,92
12	180	400	1000	120	700	600	13,81	8	17	20	20	0,98	1,14	0,92
13	200	390	1100	120	700	600	13,54	3	15	20	18	0,98	1,11	0,92
14	220	400	1100	120	700	700	13,78	4	16	19	18	0,98	1,07	0,92
15	200	410	1000	100	700	560	13,29	4	15	20	16	0,98	1,04	0,92

Завдання 7-9.

Вари- ант	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O
1	7	5	450	320	150	165	60	120	25	15	0,5	600	400	1,4
2	16	10	400	380	160	190	80	130	20	15	0,5	550	400	1,8
3	10	11	500	360	170	180	50	190	20	15	0,6	500	300	2
4	14	19	380	400	180	200	70	100	25	15	0,4	600	350	1,5
5	8	16	600	520	190	150	40	140	25	15	0,4	650	250	2,2
6	10	20	400	480	120	200	80	150	20	15	0,5	700	500	1,2
7	11	18	390	460	100	160	90	140	30	20	0,6	500	400	1,4
8	9	14	480	520	200	175	65	130	20	20	0,7	550	350	2,5
9	18	22	520	600	180	200	85	160	20	20	0,5	650	500	2
10	12	16	600	500	120	160	95	120	20	20	0,4	600	400	1,6
11	5	9	540	480	160	190	70	140	25	20	0,6	700	550	1,8
12	10	15	490	530	190	210	55	155	30	18	0,5	500	350	2,2
13	8	10	400	460	210	200	85	100	30	18	0,4	600	400	1,6
14	10	16	550	500	130	180	55	165	15	10	0,7	450	200	2,0
15	15	20	390	600	170	155	65	135	25	18	0,5	750	600	1,8

Варі- ант	P	Q	R	S	T
1	1,55	0,43	0,0903	0,05332	1,736
2	1,66	0,55	0,096	0,0568	1,85
3	1,45	0,38	0,095	0,0554	1,92
4	1,4	0,40	0,092	0,0528	1,75
5	1,5	0,55	0,0905	0,05285	1,68
6	1,35	0,5	0,0915	0,0585	1,72
7	1,55	0,48	0,095	0,0556	1,88
8	1,66	0,45	0,105	0,0552	1,90
9	1,45	0,36	0,0908	0,0538	1,65
10	1,4	0,4	0,094	0,0622	1,75
11	1,5	0,55	0,0885	0,0618	1,82
12	1,35	0,5	0,094	0,0582	1,92
13	1,55	0,5	0,0975	0,0605	1,9
14	1,5	0,48	0,0085	0,0525	2,05
15	1,45	0,56	0,0905	0,0618	1,75

Завдання 10.

Варі- ант	A	B	C	D	E
1	600	13	24	720	15
2	580	26	30	700	11
3	500	18	43	680	19
4	680	25	38	680	17
5	650	17	27	650	18
6	610	20	20	590	12
7	700	18	26	550	20
8	680	20	22	630	18
9	720	14	18	790	22
10	540	10	10	570	28
11	500	28	34	700	18
12	800	20	18	740	20
13	380	16	20	810	19
14	720	10	40	800	11
15	680	11	30	770	18

4. Рекомендована література.

1. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками. –К.: Ника-Центр, 2005. – 600 с. (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып.12).
2. Базилевич, ВД. Страхова справа / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. — 4-те вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2012. — 351с.
3. Вишняков Я.Д., Радаев Н.Н. Общая теория рисков: Учеб. пособие для студ.

высш. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. – М.: Академия, 2008 – 368 с.

4. Клименюк, М.М. Управління ризиками в економіці : навч. посіб. / М.М. Клименюк, І.А. Брижань. — К. : Просвіт, 2006.— 256 с.

5. Редхед К., Хьюс С. Управление финансовыми рисками. Пер. с англ. – М.: ИНФРА –М, 2006. – 288 с.

6. Старостіна, А.О., Ризик-менеджмент : теорія та практика : навч. посіб. / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. — К. : Кондор : Політехніка, 2014. — 200 с.

7. Тридід, О.М. Управління ризиками в логістиці : конспект лекцій / О.М. Тридід, І.П. Голофаєва. — Х. : ХНЕУ, 2006. — 92 с.

8. Суторміна В.М., Федосов В.М., Рязанова Н.С. Фінанси зарубіжних корпорацій. – К.: Либідь, 2003. – 247 с.

9. Фінанси підприємств. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навч. посібник. -Київ: ЦУЛ, 2012. – 460с.

10. Управління фінансовими ризиками: навч.посібник / Куцик П.О., Васильців Т.Г., Сороківський Т.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. – Львів: Растр-7, 2016. – 318 с.

11. Шклярук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. / С. Г. Шклярук. — Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. — 494 с.

12. Шегда А.В., Голованенко М.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч.посіб. / А.В.Шегда, М.В.Голованенко; за ред.. А.В.Шегди. – К.:Знання, 2008. –271 с.

13. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / Под ред. канд. экон. наук А. А. Лобанова и А. В. Чугунова. — 4-е изд., испр. и доп. — М.: Альпина Паблишер, 2019. — 932 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«Управління фінансовими ризиками» для магістрів
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

Розробники: Олександр Іванович Замковий
Оксана Генадіївна Федорова

Підписано до друку 21.08.2019. Формат 30 × 42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Ум. друк. арк. 1,25.
Обл.-вид. арк. 1,25. Тираж 100 прим. Зам._____.

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19